

формування не тільки специфічних професійних знань, але й розвиток універсальних компетентностей, які забезпечують високий рівень професійної мобільності та гнучкості. Такий комплексний підхід до освіти сприяє становленню випускників, здатних ефективно інтегруватися в динамічне професійне середовище та успішно реалізувати свій потенціал у сфері обслуговування.

Висновки. Отже, в рамках підготовки майбутніх педагогів професійного навчання для сфери обслуговування, застосування науково-методичного підходу передбачає цілеспрямоване формування фахової компетентності, яке здійснюється через синтез особистісної ініціативи та самодіяльності із спеціалізованими знаннями. Основний акцент робиться на розвитку здатності здобувачів освіти до самовизначення та професійної адаптації в динамічному професійному контексті, що вимагає від них не лише глибоких знань, а й уміння застосовувати їх для вирішення конкретних виробничих завдань, володіння навичками ефективної комунікації, колективної роботи, самоосвіти та самомотивації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаптивне управління розвитком професійної освіти: колективна монографія / Г. В. Єльнікова, О. О. Загіка, Г. Ю. Кравченко, І. С. Лапшина, Г. І. Лукьяненко, В. Е. Лунячек, Г. А. Полякова, В. С. Ульянова, Л. І. Фесік та ін.; за заг. та наук. редакцією Г. В. Єльнікової. Павлоград: ІМА-прес, 2016. 248 с.
2. Кравченко В. М. Концептуальні підходи до модернізації професійної підготовки викладачів вищої школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. № 28 (81). С. 522–528.
3. Масич В. В. Компетентнісний підхід як методологічне підґрунтя формування продуктивно-творчої компетентності майбутнього фахівця. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. № 51. С. 216–223.

Р. В. Зігунов, В. М. Зігунов

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ

Висвітлюються актуальні питання щодо стратегічного розвитку туристичної галузі України на сучасному етапі. Пропонуються шляхи відновлення туристичної галузі на основі впровадження кластерної моделі. Охарактеризовані діючі типи кластерної політики в галузі туризму та їх особливості щодо впровадження у розвиток вітчизняної туристичної галузі. Акцентується увага на ключових точках створення і функціонування туристичних кластерів у регіонах України.

Ключові слова: туристський кластер, стратегічний розвиток, кластерна політика.

Current issues regarding the strategic development of the tourist industry of Ukraine at the current stage are highlighted. Ways to restore the tourism industry based on the implementation of the cluster model are proposed. The current types of cluster policies in the field of tourism and their peculiarities regarding implementation in the development of the domestic tourism industry are characterized. Attention is focused on the key points of the creation and functioning of tourist clusters in the regions of Ukraine.

Keywords: *tourist cluster, strategic development, cluster policy.*

Розглядаючи сучасні проблеми функціонування туризму в Україні, які виникли у зв'язку з військовим станом, спостерігається відсутність нормативно-правової бази з боку державних органів щодо поточного планування функціонування туристичної галузі та стратегічного планування на повоєнний період. Як свідчить досвід повоєнного відновлення туристичної галузі Хорватії – європейської країни, яка у ХХ столітті також була в стані війни, вітчизняним органам державної влади та місцевого самоврядування необхідно сконцентрувати свою увагу на законотворчій діяльності, спрямованій, перш за все, на розбудову місцевого туризму. Так, державі необхідно звернути увагу на розгляд аспектів стратегічного розвитку і становлення туризму в територіальних громадах у повоєнний період.

Відновлення туристської галузі в Україні залежатиме від оперативності оновлення існуючої нормативно-правової бази на основі кластерної моделі господарювання, що сприятиме одночасному розвитку усіх суб'єктів туристського кластеру.

У прифронтових регіонах актуальним стане питання відновлення туристського потенціалу, що є важливим для розвитку туризму на території громад.

Слід зазначити, що в Україні існує низка проблем щодо розвитку місцевого туризму на кластерній основі, а саме: відсутність єдиного стратегічного підходу до розвитку галузі, невідповідність сучасним реаліям нормативно-правової бази щодо утворення та діяльності туристичних кластерів, що не стимулює суб'єкти господарювання та місцеве самоврядування [1]. Упровадження активної кластерної політики в туристичній галузі на державному рівні сприятиме формуванню різних типів кластерів.

У високорозвинених країнах світу кластерне господарювання реалізується на основі чотирьох типів кластерної політики, які відрізняються способами їх здійснення, серед яких:

- 1) каталітична кластерна політика – уряд створює сприятливу комунікацію між зацікавленими сторонами (наприклад, приватні компанії та дослідницькі фірми), надаючи їм фінансову підтримку;
- 2) підтримуюча кластерна політика – характеризується значними інвестиціями в інфраструктуру та інші важливі сфери (освіта, професійне навчання, маркетинг тощо), створюючи сприятливе

середовище для зародження і розвитку кластерів;

- 3) директивна кластерна політика – передбачає впливові дії держави в рамках програм трансформації економіки регіону шляхом створення кластерів;
- 4) інтервенціоналістська кластерна політика – уряд активно формує спеціалізацію кластерів за допомогою трансфертів, субсидій, стимуляторів і обмежувачів, а також контролює діяльність кластерів.

Аналіз зазначених типів кластерної політики свідчить, що у вітчизняних умовах можливе використання всіх чотирьох типів у державній кластерній політиці, з домінуючими акцентами, відповідно до специфічних особливостей розвитку туризму (структури, рівня спеціалізації тощо) в тому чи іншому регіоні.

Отже, на сьогодні потрібно планувати і розробляти нормативно-правову та теоретико-методичну базу щодо упровадження активної кластерної політики в національну туристичну галузь. Необхідною умовою її успішної реалізації є наявність регіональної стратегії розвитку туризму, в якій повинні враховуватися ключові точки створення і зростання туристичних кластерів в регіоні.

При створення кластерів необхідно враховувати:

- наявність ініціативної робочої групи щодо створення кластеру, до якої повинні входити представники суб'єктів господарювання, науковці, фахівці-експерти з регіонального розвитку, фахівці зі створення туристських кластерів та інші;
- проведення, із залученням експертів, якісної паспортизації туристських ресурсів на території громад та оформлення каталогу туристських об'єктів;
- визначення і проведення заходів щодо збереження туристських об'єктів і розвитку інфраструктури територіальних громад;
- створення державними та місцевими органами влади умов якісної державної підтримки суб'єктів господарювання, які об'єднались у туристський кластер;
- обов'язкове впровадження кластерного підходу в нормативно-правові документи територіальних громад (стратегії, плани, програми, інші документи стратегічного планування та соціально-економічного розвитку), які регламентують умови організації туристської діяльності;
- визначення умов створення і перспектив розвитку кластеру;
- створення конкурентоспроможного туристського продукту та бренду кожного кластеру;
- використання інформаційних та комунікаційних технологій у просуванні розроблених кластером туристських продуктів та послуг;

- проведення наукових семінарів, прес-турів, конференцій, участь у виставкових заходах з питань позиціонування туристського продукту і послуг, розроблених кластером;
- виготовлення сувенірної продукції, розробка буклетів, туристських довідників про можливості кластеру;
- визначення шляхів підвищення рівня професійної туристської кваліфікації працівників адміністрації територіальних громад [2].

Отже, сьогодні органам державної і місцевої влади потрібно піклуватися про створення стратегічних планів, підкріплених нормативно-правовими документами щодо розвитку туристичних кластерів у повоєнний період як ефективної моделі господарювання в туристичній галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Горлачук В. В. Кластерна модель розвитку туризму в місті. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/gorlachuk.htm.
2. Зігунов Р. В., Зігунов В. М. Механізм створення туристичних кластерів на території громад регіону. *Стан і перспективи сучасного туризму: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Суми, 29 – 30 листопада 2023 року)*. Суми : ФОП Цьома С. П., 2023. С. 26 – 29.

А. В. Зігунов, В. С. Косик

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

СТАН ТА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ У СУМСЬКОМУ РЕГІОНІ

У роботі розглядаються питання стану туристичних ресурсів у Сумській області на сучасному етапі та розвиток видів туризму на їх основі. Акцентується увага на необхідності збереження природних туристських ресурсів та історико-культурної спадщини Сумщини, а також значення інфраструктури для розвитку туристичної галузі регіону.

Ключові слова: туристичні ресурси, туризм, інфраструктура, регіон, розвиток.

The work examines the state of tourist resources in the Sumy region at the current stage and the development of types of tourism based on them. Emphasis is placed on the need to preserve natural tourist resources and the historical and cultural heritage of Sumy Oblast, as well as the importance of infrastructure for the development of the region's tourism industry.

Keywords: tourist resources, tourism, infrastructure, region, development.

Сучасний світ визнає важливість розвитку туризму як стратегічного напрямку для підтримки економічного зростання та соціокультурного розвитку регіонів. Розвиток туризму на основі наявних туристичних ресурсів сприяє створенню нових робочих